

Kees Dijkema, Aante Nicolai, Jaap de Vlas, Cor Smit, Hessel Jongerius en Henk Nauta
VAN LANDAANWINNING NAAR KWELDERWERKEN

rauw onlaand, vol zolt woater van de zee, doar niks op wazzen wil en niks op voaren

Texel-Leeuwarden 2001. Rijkswaterstaat directie Noord-Nederland / Alterra, Research Instituut voor de groene ruimte. ISBN 9036935830 Prijs E 12,50.

Kwelders zijn als een van de weinige Nederlandse landschapstypes van zeer grote internationale betekenis. In de Waddenzee zouden de vegetatietypen die kenmerkend zijn voor kleiige kwelders nagenoeg ontbreken zonder de kwelderwerken. Meer dan 10% van de in Nederland broedende Bontbekplevieren, Tureluurs, Kokmeeuwen, Visdieven en Noordse Sterns broedt op kwelders en kwelderwerken. Voor Kluut is dit zelfs 50%.

Het boek van 68 pagina's geeft een overzicht van de ontwikkelingen - met name gedurende de afgelopen 20 jaar - in de vroegere 'landaanwinningsswerken' in Friesland en Groningen, thans 'kwelderwerken' genoemd. De belangrijkste aanleiding voor het schrijven van het boek is de grote veranderingen in het beheer en onderhoud en de behoefte aan informatie hierover. Waren de buitendijkse gebieden oorspronkelijk bedoeld voor de landbouw, nu zijn de gebieden van kwelders en slikken met zoute natuur van internationale betekenis en is het beleid gericht op een ontwikkeling waarbij de menselijke invloed zo gering mogelijk is.

In de eerste vier hoofdstukken worden de vroegere landaanwinning, de natuurlijke processen in kwelders en de maatschappelijke ontwikkelingen beschreven. De hoofdstukken vijf, zes en zeven beschrijven de cultuuromslag naar de kwelderwerken en in hoofdstuk acht staan de natuurwaarden centraal. Tot slot is het laatste hoofdstuk geheel gewijd aan de Literatuur bestaande uit vele rapporten, publicaties en verslagen.

Hoewel het formaat van het boek herinnert aan een ouderwets rapport, doen de talrijke illustraties en het glossy uiterlijk het daar toch bovenuit stijgen. Het fullcolourboek bevat vele gekleurde tekstboxen en subhoofdstukjes die worden afgewisseld met fraaie schematische tekeningen en prachtige foto's. Vooral de foto's van Hans Hut zijn er gemakkelijk uit te halen, al was het alleen al omdat een aantal ook al in *Vogels van de Groninger Waddenkust* zijn gepubliceerd. Dat de

redactie onze eigen *Waddengors* op haar bureau had liggen blijkt vooral uit de omslag. Op de voorkant van het boek staat integraal de omslag van onze *Gors* over de volle breedte afgedrukt. Helaas zonder titels maar in ieder geval een duidelijk compliment voor de goede smaak van de gorsredactie.

Hoewel natuurlijk de nodige tabellen en grafieken niet ontbreken, laat het boek zich goed lezen en bekijken. Voor ieder die geïnteresseerd is in het grootste natuurgebied van onze provincie, en wie is dat niet, is het boek een aanrader; voor degenen die in de Groninger kwelders actief zijn, bijvoorbeeld de vele Avifaunalen in de wadvogelwerkgroep, is het een waardevol achtergronddocument.

Aart van der Spoel

Het boek is te bestellen door E 12,50 over te maken op bankrek. 19 23 23 849 t.n.v. Rijkswaterstaat directie Noord-Nederland te Leeuwarden, o.v.v. 'bibliotheek-kwelderboek'.